

Verdrag tot eenmaking van enige regelen betreffende de strafrechtelijke bevoegdheid in zaken van aanvaring en andere scheepvaartongevallen - Brussel, 10 mei 1952

BRIEF VAN DE MINISTER VAN
BUITENLANDSE ZAKEN

Nr. 1

's-Gravenhage, 7 april 1971.

Ter griffie van de Tweede Kamer der Staten-Generaal ontvangen: 20 april 1971.

De wens, dat deze overeenkomst aan de uitdrukkelijke goedkeuring van de Staten-Generaal zal worden onderworpen, kan door of namens de Kamer of door ten minste dertig leden der Kamer of door de Gevolmachtigde Ministers van Suriname onderscheidenlijk van de Nederlandse Antillen te kennen worden gegeven uiterlijk op 22 mei 1971.

Ter voldoening aan het bepaalde in het tweede lid van artikel 60 en onder verwijzing naar het derde lid van artikel 61 van de Grondwet, alsook naar het eerste lid van artikel 24 van het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden, de Raad van State van het Koninkrijk gehoord, heb ik de eer U Hoogedelgestrenge hierbij de Franse en Engelse tekst en de vertaling in het Nederlands over te leggen van het op 10 mei 1952 te Brussel tot stand gekomen Verdrag tot eenmaking van enige regelen betreffende de strafrechtelijke bevoegdheid in zaken van aanvaring en andere scheepvaartongevallen (*Trb.* 1970, 203).

Een toelichtende nota bij deze overeenkomst gelieve u hiernevens aan te treffen.

Wat het Koninkrijk der Nederlanden betreft zal deze overeenkomst voor het gehele Koninkrijk gelden.

Aan de Gouverneurs van Suriname en de Nederlandse Antillen is verzocht hogergenoemde stukken op 20 april 1971 over te leggen aan de Staten van Suriname, onderscheidenlijk van de Nederlandse Antillen.

De Gevolmachtigde Ministers van Suriname en van de Nederlandse Antillen zijn van deze overlegging in kennis gesteld.

De Minister van Buitenlandse Zaken,

J. LUNS.

Toelichtende nota

Ter inleiding

Het onderwerpelijke verdrag is vastgesteld op de van 2 tot 10 mei 1952 te Brussel gehouden Diplomatieke Zeerecht Conferentie.

Zijn ontstaan staat rechtstreeks in verband met de aanvaring, die in de nacht van 2 op 3 augustus 1926 op volle zee plaatsvond tussen het Franse stoomschip „Lotus” en het Turkse stoomschip „Boz-Kourt”, bij welke aanvaring een aantal Turkse zeelieden de dood vond. Toen de „Lotus” daarna Istanboel binnenliep werd de tweede stuurman aangehouden en beschuldigd van culpose doodslag. Hij stond daarvoor terecht voor de Turkse rechtbank ter plaatse en werd veroordeeld tot gevangenisstraf en geldboete. Een poging, gedaan door de Franse regering om door middel van een voor het toenmalige Permanente Hof van Internationale Justitie ahangig gemaakte procedure een verklaring te krijgen, dat Turkije hierdoor had gehandeld in strijd met de beginselen van internationaal recht, mislukte. Het Hof heeft de door de betrokken Staten daaromtrent geformuleerde vraag ontkennend beantwoord, overwegende o.m. dat geen regel van internationaal recht een staat verbiedt een strafbare handeling, verricht buiten zijn jurisdictie doch waarvan de gevolgen daarbinnen intreden, te beschouwen als daarbinnen gepleegd en dat wegens

Aan
de Heer Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal

het ontbreken van enige soevereiniteit op de volle zee een zich aldaar bevindend schip moet worden gelijk gesteld met een gedeelte van het rechtsgebied van de staat van zijn vlag¹⁾.

Door deze gebeurtenissen ontstond beroering in de kringen van koopvaardijofficieren. Hun vakbonden hebben zich in de dertiger jaren gewend tot het Comité Maritime International. Een door dit comité opgesteld ontwerp heeft ten voorbeeld gestaan aan de in 1952 aangenomen conventie.

De inhoud van het verdrag

Het verdrag is kort. Het bepaalt, dat in geval van aanvaring of soortgelijke gebeurtenis, welke plaatsvindt elders dan in de havens, op de reden of in de binnenwateren van een bepaalde staat, en waarbij van enige strafrechtelijke of tuchtrechtelijke aansprakelijkheid van de kapitein of van enige andere persoon in dienst van het schip sprake zou kunnen zijn, een strafrechtelijke of tuchtrechtelijke procedure ter zake alleen kan worden ingesteld voor de rechterlijke of uitvoerende autoriteiten van de staat van de vlag, welke het schip ten tijde van de aanvaring of soortgelijke gebeurtenis voerde. In dat geval zal geen enkele andere autoriteit bevoegd zijn, het schip in beslag te nemen of op te houden in verband met een strafrechtelijke procedure.

Deze hoofdregel geldt onafhankelijk van de plaats van het evenement. De vervolgingsbeperking geldt in beginsel ook voor ongevallen in territoriale wateren. Wenst een staat zich de vervolging van feiten, hierin gepleegd, voor te behouden, dan is dit bij de ondertekening of bekrachtiging mogelijk²⁾. Wordt zulk een voorbehoud gemaakt dan blijft tevens de staat van de vlag tot vervolging bevoegd.

De in de hoofdregel vervatte bevoegdheidsbeperking laat echter volgens artikel 3 de mogelijkheid voor een staat open om „alle maatregelen” te treffen met betrekking tot de bewijzen van bevoegdheid en de vergunningen die hij heeft verleend”, en om „zijn eigen onderdanen te vervolgen voor overtredingen die zij hebben begaan terwijl zij zich aan boord bevonden van een schip dat de vlag van een andere Staat voerde”.

Het verdrag betreft elke kapitein en ieder ander, „in dienst van het schip”. Er is dus geen beperking tot de bemanning; ook de loods of een niet gemonsterde opstapper vallen onder de werking van het verdrag.

Het schip kan, zelfs voor „maatregelen van onderzoek” enkel worden aangehouden door de autoriteiten van het land, waarvan het de vlag voerde op het ogenblik van de daad. Dit wordt niet anders, wanneer een ander land volgens artikel 3 bevoegd is tot vervolging tegen een opvarende dader.

De uitvoering van het verdrag

Het in werking treden van het verdrag maakt geen wijziging van de Nederlandse wetgeving nodig. Wat de strafrechtelijke bevoegdheid betreft, is artikel 1 van het verdrag in overeenstemming met artikel 3 van het Wetboek van Strafrecht, dat de Nederlandse strafwet toepasselijk verklaart op ieder, die zich buiten het Rijk in Europa aan boord van een Nederlands vaartuig of luchtvaartuig aan enig strafbaar feit schuldig maakt. Artikel 3 van het verdrag laat onverlet de toepasselijkheid van de Nederlandse strafwet op Nederlanders, die misdrijven plegen aan boord van niet-Nederlandse schepen (artikel 5 W. v. Str.).

Eveneens laat het verdrag onverlet de bevoegdheid, welke de Schepenwet (Wet van 1 juli 1909, *Stb.* 219, als gewijzigd) aan de Raad voor de Scheepvaart toekent tot het treffen van tuchtrechtelijke maatregelen ten opzichte van de kapitein en

de officieren van een Nederlands schip. Weliswaar kunnen op grond van het eerste lid van artikel 2 onder *f* in verband met het derde lid onder II van dit artikel van de Schepenwet de bepalingen dier wet ook worden toegepast op vreemde schepen, die in Nederland worden uitgerust en waarvan de bemanning voor ten minste de helft uit Nederlanders of Rijksingezetenen bestaat, doch nog nimmer heeft zich het geval voorgedaan, dat tuchtrechtelijke maatregelen zijn getroffen ten opzichte van een ander dan de Nederlandse nationaliteit bezittend lid van de bemanning van een vreemd schip, waarop de Schepenwet van toepassing is. Mocht zich ooit een dergelijk geval voordoen, dan zal krachtens artikel 66 van de Grondwet de nationale wetsbepaling buiten toepassing blijven, omdat het verdrag prevaleert.

Volgens artikel 4 is het verdrag niet van toepassing in havens, reden of in binnenwateren, wel echter in de territoriale zee. Partijen bij het verdrag kunnen zich het recht voorbehouden, vervolgingen met betrekking tot feiten, gepleegd in territoriale wateren in te stellen. Ofschoon de ratio van het verdrag meebrengt, dat geen acties worden ingesteld tegen personen aan boord van vreemde schepen in geval van onschuldige doorvaart door de territoriale zee, verdient het aanbeveling, met het oog op artikel 2 Wetboek van Strafrecht, dat Nederland genoemd voorbehoud ten aanzien van strafbare feiten maakt. Een verplichting tot vervolging in voorkomende gevallen volgt hieruit natuurlijk niet. Overigens worde in dit verband de aandacht gevestigd op artikel 19 van het Verdrag van Genève van 29 april 1958 betreffende de territoriale zee en aansluitende zone (*Trb.* 1959, 123 en 1966, 123), dat de strafrechtelijke jurisdictie van de kuststaat ten opzichte van een vreemd schip dat door de territoriale zee vaart, uitsluitend tot vier gevallen beperkt.

Tenslotte zij opgemerkt, dat artikel 11 van het Verdrag van Genève van 29 april 1958 betreffende het algemene regiem van de volle zee (*Trb.* 1959, 124 en 1966, 124) goeddeels dezelfde bepalingen bevat als het onderhavige verdrag. In feite is dit artikel 11 geïnspireerd op het onderhavige verdrag. Beide genoemde verdragen van Genève zijn goedgekeurd bij de Rijkswet van 7 juli 1965, *Stb.* 343.

Ofschoon het Verdrag van Brussel in zeker zin door het genoemde verdrag van Genève, dat op 18 februari 1966 door het Koninkrijk is bekrachtigd, is achterhaald, achten de ondergetekenden het toch van belang dat het Koninkrijk ook bij het Verdrag van Brussel partij wordt, teneinde getrouw te blijven aan de door Nederland steeds gevolgde traditie, medewerking te verlenen aan de internationale unificatie van het zeerecht; dit standpunt brengt mede, dat in het algemeen de door de Diplomatieke Zeerecht Conferentie te Brussel tot stand gebrachte zeerechtverdragen, waartegen geen bezwaar bestaat, door het Koninkrijk worden getekend en bekrachtigd. Bovendien kan het partij worden bij het onderhavige Verdrag van belang zijn in de betrekkingen met de Staten, die wel partij bij het Verdrag van Brussel, maar niet partij bij het Verdrag van Genève inzake de volle zee zijn. Het onderhavige verdrag werd daartoe op 8 december 1970 voor het Koninkrijk ondertekend.

De volgende Staten zijn thans partij:
Argentinië, België, Birma, Costa Rica, Egypte, Frankrijk, Griekenland, Haïti, Kambodja, de Democratische Republiek Kongo, Paragay, Portugal, Spanje, Vaticaanstad, het Verenigd Koninkrijk, Vietnam, Zuidslavië en Zwitserland.

Wat het Koninkrijk der Nederlanden betreft zal het verdrag voor het gehele Koninkrijk gelden.

De Minister van Justitie,

C. H. F. POLAK.

De Minister van Buitenlandse Zaken,

J. LUNS.

¹⁾ Deze uitspraak is te vinden in de Publications de la Cour Permanente de Justice Internationale, serie A, Recueil des Arrêts no. 10, *Affaire du Lotus*, 1927.

²⁾ Bij de ondertekening op 8 december 1970 is dit voorbehoud voor het Koninkrijk gemaakt.